

[Fischer]

mærksomme på udviklingen. Vi værdsætter de fremskridt, der er sket, og har noteret os den tyrkiske regerings tilsagn om at fuldføre processen vedrørende fuld respekt for det enkelte menneskes rettigheder, hvilket naturligvis er en nødvendig betingelse for, at Tyrkiet kan spille sin rolle helt og fuldt i det vesteuropæiske samarbejde.

Jeg vil sige til hr. Lasse Budtz, at jeg ikke deler hans tolkning af Tyrkiets rolle i Europa. Jeg tror ikke, at det alene er et sikkerhedspolitisk spørgsmål. Jeg tror, at de økonomiske, kulturelle og borgerlige synspunkter i den europæiske sammenhæng fremover vil vinde stadig større betydning i forholdet mellem Tyrkiet og Vesteuropa, og her på disse almene områder har vi jo stærke positive påvirkningsmuligheder over for Tyrkiet. Dem skal vi da benytte os af, samtidig med at Tyrkiet spiller sin væsentlige rolle i NATO.

Bjørn Elmquist (V):

Siden militærets magtovertagelse i september 1980 har Tyrkiet jo jævnlig været på dagsordenen her i Folketinget og andre steder, ikke mindst i Europarådet. Det har dels været et regeringsanliggende, og det har dels været et parlamentarisk anliggende via det internationale parlamentariske arbejde, som flere af Folketingets medlemmer udfolder på deres partiers vegne.

Der har være gjort mange overvejelser i sin tid om, hvilke midler man i omverdenen kunne og burde bringe i anvendelse for at bidrage til demokratiets tilbagevenden og tilbagevenden til respekt for menneskerettigheder i Tyrkiet. Der tegnede sig dengang tre muligheder:

Man kunne enten ekskludere Tyrkiet af Europarådet og på anden måde isolere landet internationalt og dermed holde de principper i hævd, som først og fremmest Europarådet er baseret på.

Man kunne på den anden side vælge ikke at foretage sig noget som helst og at sige: det er et internt anliggende i Tyrkiet, og det må vi lade dem selv klare.

Og så var der den vej midt imellem, som man endte med at blive enig om på forskellig vis, dvs. fastholde en dialog, en meget kritisk dialog, ikke nødvendigvis en negativ, men i hvert fald en yderst kritisk dialog.

Jeg synes, at der i dag kan være anledning til – fordi klagesagen nu er afsluttet, den konkluderende rapport foreligger og den tyrkiske erklæring om i henhold til artikel 25 i Europarådets statutter at anerkende den individuelle klageadgang foreligger – at gøre status. Jeg er såmænd sikker på, at det ikke bliver sidste gang, vi kommer til at drøfte det, så man kan vel ikke hævde, at det er en endelig status, men i hvert fald en status.

Jeg synes, at det var den rigtige vej, der blev valgt. Jeg synes, de resultater, der foreligger i dag for så vidt angår den interne situation i Tyrkiet, bekræfter, at det var den rigtige vej, der blev valgt.

Den konkluderende rapport fra Menneskerettighedskommissionen i klagesagen er jo ikke offentligt tilgængelig. Jeg skal derfor undlade at citere fra den, men blot bekræfte det indtryk, som flere af ordførerne og ministeren har været inde på, nemlig at rapporten konkluderer, at der er gjort fremskridt. Der er stadig væk nogle enkelte punkter, nogle konkrete kritiske punkter, der rejses og bør rejses, og hvor man bør være klar over, at her mangler der stadig en del.

For så vidt angår den individuelle klageadgang i artikel 25 har den tyrkiske regering ved at anerkende denne efterkommet et gentagne gange fra forskellige sider fremsat ønske, ikke mindst fra de andre medlemslande i Europarådet i Den Parlamentariske Forsamling, for på den måde at løfte sagerne ud af det politiske plan og over i et rettergangsplan, et judicielt plan.

Der er rigtignok taget visse forbehold i erklæringen. Og hvilken rækkevidde vil de have? Ja, dér må man nu i den praktiske anvendelse fra Menneskerettighedskommissionens side, når der kommer sager op, se, hvor langt de går. Det mener jeg i hvert fald personlig ville være den rigtige måde at gøre det på.

Der er også andre muligheder åbne for Ministerkomiteen, for regeringerne, f.eks. at indhente et juridisk responsum fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Det kræver to tredjedele flertal i givet fald. Og mon ikke det var bedre så at tage den mere pragmatiske, mere praktiske, måde og så komme i gang med nogle af klagesagerne? Så må kommissionen konkret fortolke i de enkelte tilfælde.